

важливим елементом забезпечення стабільності і правопорядку в державі. Поліцейські, як представники органу державної виконавчої влади, зобов'язані виконувати свої службові повноваження чітко дотримуючись норм Конституції і законів України, не враховуючи інтереси будь-яких політичних партій, блоків чи їх осередків або окремих політиків, в тому числі і тих, що на законних підставах прийшли до влади на загальнодержавному та муніципальному рівні. Дотримання принципу політичної нейтральності правоохоронних органів сприяє зміцненню довіри до поліції та демократичних інститутів, запобігаючи маніпуляціям і порушенням прав громадян. Тому важливо постійно удосконалювати механізми контролю, навчання та відповідальності для забезпечення цих принципів.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст.131.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: прийнятий Верховною Радою УРСР 07 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

Харко Дмитро Михайлович,
докторант відділу проблем кримінального
права, кримінології та судоустрою
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
Адвокат, кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПРОТИЛІ КОРУПЦІЙНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Відповідно до ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [1].

Законом України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 № 1906-IV, а саме ст. 15 врегульовано, що чинні міжнародні договори України підлягають сумлінному дотриманню Україною відповідно до норм міжнародного права [2].

На думку Наливайка Л.Р. та Степаненка К.В. стандарти у міжнародному праві є універсально визнаними нормами, які, з одного боку є мінімально допустимим консенсусом, а з іншого – зразками для наслідування [3, с. 14].

У даному аспекті ключовим, таким собі міжнародно-правовим стандартом, є Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 (далі – Конвенція ООН проти корупції), яку ратифіковано Законом України від 18.10.2006 № 251-V та набрала чинності для України 01.01.2010 [4].

Так, Конвенція ООН проти корупції визначає криміналізацію корупційних діянь, передбачає заходи щодо запобігання корупції в державному та приватному секторі, механізми повернення активів, технічну допомогу, обмін інформацією та механізм контролю за її виконанням.

Варто наголосити, що Україна після набуття членства у Раді Європи 09.11.1995 прагнучи до впровадження у вітчизняну правову систему демократичних цінностей, 27.01.1999 підписано Кримінальну конвенцію про боротьбу з корупцією (ETS 173) [5] (далі – Кримінальна конвенція), яку ратифіковано лише через 6 років з прийняттям Закону України від 18.10.2006 № 252-V, а також додатковий протокол (ETS 191) від 15.05.2003. Кримінальна конвенція містить більш жорсткі зобов'язання щодо криміналізації підкупу у приватному секторі.

На думку Сироїд Т.Л. на відміну від хабарництва у державному секторі, щодо хабарництва у приватному секторі стандарт Кримінальної конвенції вимагає доказування того, що перевага була призначена для стимулювання дії або відмови від дії «порушуючи обов'язки» одержувача. Так, стаття 18 даної Кримінальної конвенції передбачає забезпечення того, щоб юридичні особи могли бути притягнуті до відповідальності за кримінальні злочини, визнані такими відповідно до положень Конвенції [6, с. 217].

Не менш важливою серед міжнародно-правових стандартів у протидії корупційним правопорушенням є Конвенція Організації Економічного Співробітництва та Розвитку про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних комерційних (ділових) операціях від 21.11.1997 (далі – Конвенція ОЕСР), яка набула юридичної чинності 15.02.1999. Відповідно до пункту 2 статті 1 Конвенції ОЕСР кожна сторона вживає всіх необхідних заходів для встановлення того, що співучасть, включаючи підбурювання, пособництво та сприяння або дозвіл на вчинення діяння підкупу іноземної посадової особи, є кримінальним злочином. Цікавим є й інше положення даної Конвенції ОЕСР, а саме стаття 2 відповідно до якої кожна сторона, відповідно до своїх правових принципів,

вживатиме всіх необхідних заходів для того, щоб *визначити відповідальність юридичних осіб* за підкуп іноземної посадової особи [7]. Україна наразі не набула статусу повноцінного учасника Конвенції ОЕСР, оскільки ми перебуваємо у статусі країни-претендента, оскільки лише у липні 2022 року під-час конференції з питань відновлення України (URC 2022) у м. Лугано (Швейцарська Конфедерація) урядом України подано заявку на членство серед країн учасниць Конвенції ОЕСР.

Пункт 1 статті 3 Конвенції ОЕСР визначає, що підкуп іноземної посадової особи карається ефективними, пропорційними та стримуючими кримінальними покараннями. Спектр покарань повинен бути співставним з тими, що застосовуються за підкуп власних державних службовців Сторони, та, у випадку із фізичними особами, має включати позбавлення волі на строк, достатній для надання взаємної правової допомоги та екстрадиції.

На наше переконання, Україна повинна якнайшвидше адаптувати необхідні нормативно-правові акти, для того аби наступна ратифікація Конвенції ОЕСР надала можливості для ефективної реалізації механізмів протидії підкупу іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях, адже вказана Конвенція ОЕСР є одним з найвищих визнаних міжнародних антикорупційних стандартів, приєднання до якої розглядається як невід'ємна частина початку переговорів про вступ України до Європейського Союзу.

При цьому на думку, Н.А. Зелінської держави не завжди здатні гармонізувати свої кримінально-правові системи з міжнародно-правовими стандартами, що містять сторонні для них елементи. Ратифікація договорів повинні передувати адаптація договірних стандартів криміналізації до національного права і підготовка внесення відповідних змін до кримінального закону. Держави – учасниці договорів зобов'язані забезпечити відповідність нових норм національній правовій традиції. Окремі зміни положень національного права, що стосуються корупційних злочинів, без коригування і гармонізації всієї його системи, залишають нові норми у правовому вакуумі [8, с. 455].

Слід наголосити, що під-час триваючої в Україні широкомасштабної та не спровокованої збройної агресії в результаті нападу російської федерації, нашій державі та суспільству важливо переглянути попередні підходи та методи протидії корупційним правопорушенням, більш ґрунтовно та виважено впроваджувати існуючі міжнародні стандарти протидії корупції, особливо яка вчиняється у співучасті, адже в умовах дії правового режиму воєнного стану успіх протидії корупційним проявам безпосередньо впливає на

перебіг відбиття воєнної агресії, територіальної цілісності та державного суверенітету, від чого залежить демократичний, європейський вектор розвитку України.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 (у редакції від 01.01.2020) / Верховна Рада України / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#top> (дата звернення: 29.11.2024).

2. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV (у редакції від 15.03.2022) / Верховна Рада України / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#top> (дата звернення: 29.11.2024).

3. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 року (у редакції від 18.10.2006). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (дата звернення: 29.11.2024).

5. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією: Міжнародний документ Ради Європи від 27 січня 1999 р. № ETS 173 (у редакції від 18.10.2006). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text (дата звернення: 29.11.2024).

6. Сироїд Т.Л. Міжнародні стандарти протидії корупції у приватній сфері. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Право». 2024. № 37. С. 214-224. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/23125/21650>.

7. Конвенція Організації Економічного Співробітництва та Розвитку про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних комерційних (ділових) операціях від 21 листопада 1997 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU97640> (дата звернення: 29.11.2024).

8. Зелінська Н.А. Міжнародно-правові інструменти гармонізації антикорупційного законодавства. Актуальні проблеми держави і права. 2009. № 46. С. 451-456. URL: <http://apdp.in.ua/v46/79.pdf>